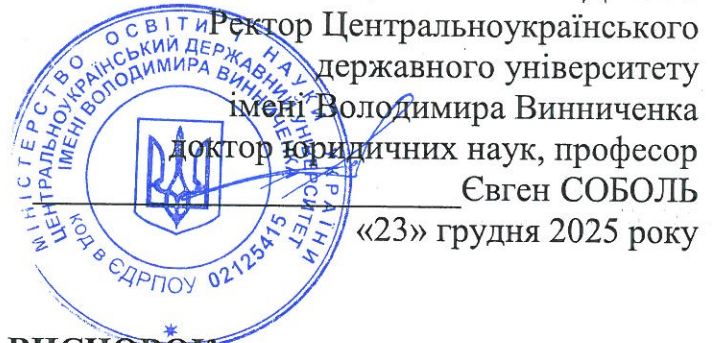

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Центральноукраїнського
державного університету
імені Володимира Винниченка

доктор юридичних наук, професор

Євген СОБОЛЬ

«23» грудня 2025 року

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів
дисертації**

Цуканової Наталії Миколаївни

**на тему: «Теоретичні та методичні засади професійної підготовки
майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної
діяльності», поданої на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних
наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти**

Витяг з протоколу фахового семінару кафедри освітніх наук
Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка
від 23 грудня 2025 року.

ПРИСУТНІ на фаховому семінарі члени кафедри освітніх наук
Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка:

– Філоненко Оксана Володимирівна, доктор педагогічних наук, професор,
в. о. завідувача кафедри освітніх наук.

– Савченко Наталія Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри освітніх наук.

– Дубінка Микола Михайлович, доктор педагогічних наук, доцент, доцент
кафедри освітніх наук.

– Окольніча Тетяна Володимирівна, доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри освітніх наук.

– Бабенко Тетяна Василівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент
кафедри освітніх наук.

– Ляшенко Ростислав Олександрович, кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри освітніх наук.

– Черненко Олександр Володимирович, кандидат педагогічних наук,
доцент, доцент кафедри освітніх наук.

– Неборак Катерина Олександрівна, ст. викладач кафедри освітніх наук.

Інші присутні на засіданні фахового семінару кафедри освітніх наук
Центральноукраїнського державного університету імені Володимира
Винниченка:

– Цуканова Наталія Миколаївна, здобувач.

– Котелянець Наталка Валеріївна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної та початкової освіти Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

– Котелянець Юлія Сергіївна, доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної та початкової освіти Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

Порядок денний: обговорення основних наукових результатів дисертації Цуканової Наталії Миколаївни «Теоретичні та методичні засади професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності», поданої на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Рецензенти:

– Савченко Н. С., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітніх наук Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

– Мартін Аліна Миколаївна, доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної та початкової освіти Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

– Котелянець Юлія Сергіївна, доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної та початкової освіти Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

Головуючою на засіданні фахового семінару обрано Савченко Наталію Сергіївну, доктора педагогічних наук, професора, професора кафедри освітніх наук Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

Савченко Н. С.: Шановні члени кафедри освітніх наук, рецензенти, запрошені. Розпочинаємо засідання: на порядку денному обговорення основних наукових результатів дисертації Цуканової Наталії Миколаївни «Теоретичні та методичні засади професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності», поданої на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Науковий консультант: Філоненко Оксана Володимирівна, доктор педагогічних наук, професор, в. о. завідувача кафедри освітніх наук.

Дисертація виконана відповідно до науково-дослідної теми кафедри педагогіки та менеджменту освіти Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка (нині кафедра освітніх наук Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка) «Соціально-професійне становлення особистості» (реєстраційний № 0116U003481). Тему дисертаційного дослідження затверджено вченою радою Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка (протокол № 2 від 09 жовтня 2023 р.).

Для викладу основних положень дисертаційного дослідження слово надається Цукановій Наталії Миколаївні.

Цуканова Н. М.: Шановні члени кафедри, рецензенти, присутні дозвольте представити результати дисертаційного дослідження на тему: «Теоретичні та методичні засади професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності».

У контексті швидких суспільних змін, розвитку цифрових технологій та оновлення освітніх стандартів особливого значення набуває формування в педагогів здатності до творчого мислення, гнучкості, відкритості до нововведень і готовності впроваджувати інновації у свою професійну діяльність. Суспільно доцільним стає підвищення рівня професійної підготовки вчителя, глибоке засвоєння ним оновленого змісту, нових підходів і технологій навчання, розвиток уміння вибудовувати освітню траєкторію як ефективну педагогічну систему, застосовувати у своїй діяльності творчий підхід.

Це актуалізує проблему професійної підготовки висококваліфікованих, конкурентоздатних вчителів початкової школи та зумовлює необхідність системного оновлення змісту їхньої підготовки, відповідно до викликів інноваційного розвитку освіти, суспільного запиту на вчителя-новатора та вимог Нової української школи.

Аналіз результатів наукових досліджень та педагогічної практики засвідчує, що актуальність і доцільність дослідження питань професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності зумовлені необхідністю подолання суперечностей, що виникають між:

– системним, універсальним, випереджувальним, творчим характером інноваційних освітніх процесів і переважно локальним, емпірично-репродуктивним рівнем нововведень у сучасних закладах вищої освіти;

– запитом освітян на всебічне забезпечення інноваційної діяльності та нерозробленістю технологій експертизи, проектування, реалізації, моніторингу нововведень;

– усталеною практикою організації освітнього процесу у закладі вищої освіти та зростаючими сучасними вимогами до якості професійної підготовки і необхідністю її модернізації;

– потребою суспільства в учителів з високим рівнем готовності до інноваційної діяльності та недостатньою розробленістю змістовно-методичного забезпечення процесу формування готовності до інноваційної педагогічної діяльності майбутніх вчителів початкової школи;

– провідною роллю вчителів як основних суб'єктів, ініціаторів і реалізаторів інновацій та недостатнім рівнем їхньої готовності до інноваційної педагогічної діяльності й відсутністю цілісної системи її формування.

Подолання зазначених суперечностей потребує від закладів вищої освіти вдосконалення професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи, спрямованої на створення сприятливих умов для формування готовності до інноваційної педагогічної діяльності.

Актуальність, недостатня обґрунтованість теоретичних і практичних аспектів розв'язання окресленої проблеми, необхідність усунення визначених

суперечностей зумовили вибір теми дисертації – «Теоретичні та методичні засади професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності».

Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні, розробці та експериментальній перевірці системи професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності.

Відповідно до поставленої мети сформульовано такі **завдання дослідження**:

1. Здійснити проблемний аналіз основних наукових ідей та підходів до вивчення проблеми професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності.

2. На основі суттєвих положень науково-методологічних підходів, результатів педагогічної теорії й практики обґрунтувати концепцію підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності.

3. Визначити зміст та структуру поняття «готовність майбутнього вчителя початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності».

4. З'ясувати стан підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності в існуючій системі їх професійної підготовки.

5. Розробити модель системи професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності.

6. Теоретично обґрунтувати та запровадити педагогічні умови формування готовності у майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності.

7. Експериментально перевірити ефективність системи професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності.

Об'єкт дослідження – професійна підготовка майбутніх вчителів початкової школи у закладах вищої освіти.

Предмет дослідження – теоретико-методичні та організаційно-практичні засади професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності.

Узагальнимо основні результати дослідження відповідно до логіки поставлених завдань.

Відповідно до першого завдання здійснено аналіз основних наукових ідей та підходів до вивчення проблеми професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності. Встановлено, що підготовка майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності є складною міждисциплінарною проблемою. Встановлено, що у сучасній педагогічній науці інноваційна діяльність вчителя трактується як важливий складник його професійної компетентності, однак більшість досліджень висвітлює її фрагментарно. Це зумовлює необхідність системного підходу до формування готовності майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності у процесі професійної підготовки.

Згідно другого завдання, на основі суттєвих положень науково-методологічних підходів (системного, інтегративно-діяльнісного, культурологічного, середовищного та особистісно-орієнтованого), закономірностей та принципів (професійної спрямованості, індивідуалізації та диференціації, культурної детермінації, педагогічної доцільності, цілісності, функціональності, фасилітації, когнітивності, спільної творчої діяльності, багатовимірності і множинності) та результатів педагогічної теорії й практики обґрунтовано концепцію професійної підготовки майбутніх вчителів початкових школи до інноваційної педагогічної діяльності як складну, динамічну систему теоретико-методологічних і методико-технологічних знань про норми, цінності педагогічної культури.

Відповідно до третього завдання, на основі теоретичного узагальнення наукових підходів уточнено зміст і структуру поняття «готовність майбутнього вчителя початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності», яке розглядається як інтегральне особистісно-професійне утворення, що поєднує мотиваційно-ціннісну спрямованість на інновації, здатність до проектування та впровадження педагогічних новацій, а також рефлексивно-дослідницьку готовність до аналізу власної професійної діяльності. У структурі готовності майбутнього вчителя початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності виокремлено три взаємопов'язані компоненти: мотиваційно-ціннісний, змістовно-операційний і рефлексійно-дослідницький.

Згідно четвертого завдання з'ясовано стан підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності в існуючій системі їх професійної підготовки. Встановлено, що в існуючій системі підготовки переважає традиційний підхід до формування професійних компетентностей, тоді як формування готовності до інноваційної діяльності здійснюється недостатньо системно. Результати констатувального етапу дослідження показали наявність середнього рівня сформованості готовності до інноваційної педагогічної діяльності, що підтверджує необхідність удосконалення змісту, форм і методів професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи.

Відповідно до п'ятого завдання розроблено модель системи професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності, підсистемами (блоками) якої є: концептуально-цільовий (мета, завдання, підходи, принципи), змістовно-структурний (структурні компоненти та зміст підготовки), організаційно-процесуальний (педагогічні умови, методи, форми та технології навчання) та діагностично-результативний (критерії (мотиваційно-ціннісний, когнітивно-операційний, рефлексійно-діяльнісний), показники й рівні (високий, середній, низький) та діагностичний інструментарій), які забезпечують орієнтацію всіх складових професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи на формування готовності до інноваційної педагогічної діяльності.

Згідно шостого завдання теоретично обґрунтовано та запроваджено педагогічні умови формування готовності у майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності: розвиток у майбутніх вчителів початкової школи мотивації до інноваційної педагогічної діяльності; формування

у майбутніх вчителів початкової школи здатності до рефлексивного аналізу власної інноваційної діяльності; розвиток дослідницьких умінь у майбутніх вчителів початкової школи; формування у майбутніх вчителів початкової школи готовності до інноваційної діяльності шляхом підготовки до проектування освітнього контенту, які забезпечили ефективність та комплексність професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності.

Відповідно до сьомого завдання експериментально перевірено ефективність системи професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності. Результати педагогічного експерименту підтвердили ефективність запропонованої системи, що виявилось у статистично значущому зростанні рівнів готовності студентів експериментальних груп до інноваційної педагогічної діяльності. Позитивна динаміка спостерігалася у підвищенні мотивації до інноваційної діяльності, розвитку інноваційного стилю мислення, оволодінні сучасними педагогічними технологіями та формуванні здатності до професійної рефлексії.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з поглибленням теоретичних і методичних засад підготовки вчителів початкової школи до інноваційної діяльності, зокрема: розробкою цифрових і міждисциплінарних моделей інноваційної підготовки вчителів; дослідженням механізмів формування інноваційної культури педагога в умовах цифрової трансформації освіти; удосконаленням системи післядипломної освіти та професійного розвитку вчителів початкової школи; вивченням міжнародного досвіду підготовки педагогів до впровадження освітніх інновацій.

Дякую за увагу!

Здобувачці було задано **10 запитань**, на які доповідачка надала обґрунтовані відповіді та пояснення.

Запитання задавали:

Окольніча Тетяна Володимирівна, професор освітніх наук, доктор педагогічних наук, професор. Шановна Наталіє Миколаївно, у мене до Вас 2 запитання: 1. Конкретизуйте як виокремленні у дослідженні методологічні підходи сприяли реалізації завдань Вашого дослідження? 2. Уточніть, які принципи визначають ефективність інноваційної діяльності?

Цуканова Н. М.: Дякую за запитання. Щодо першого запитання дозвольте відповісти: системний підхід уможливорює розгляд процесу формування готовності до інноваційної педагогічної діяльності як цілісної системи, дозволяє виокремити системоутворювальні чинники формування готовності до інноваційної педагогічної діяльності, розробити систему професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності, виявити складові її компоненти, розкрити діалектику їхнього взаємозв'язку, а також основні умови існування; інтегративно-діяльнісний підхід передбачає розгляд підготовки майбутніх вчителів початкової школи як цілісного процесу інтеграції знань, умінь, навичок і професійних якостей, що формуються у процесі активної освітньої діяльності; культурологічний підхід орієнтує дослідження на розгляд педагогічної діяльності як складової загальної культури суспільства та

професійної культури педагога та передбачає формування інноваційної педагогічної культури у майбутніх вчителів початкової школи у процесі професійної підготовки, що поєднує систему цінностей, гуманістичних орієнтацій, професійної етики, здатність до творчого переосмислення педагогічного досвіду та впровадження нових освітніх практик; середовищний підхід базується на розумінні освітнього середовища як важливого чинника професійного становлення майбутнього вчителя; особистісно-орієнтований підхід визначає пріоритет розвитку особистості майбутнього педагога, його індивідуальних можливостей, потреб, мотивації та професійних цінностей.

Щодо другого запитання дозвольте відповісти до загальних принципів віднесено принципи, які мають універсальний характер, детермінують практичну педагогічну діяльність у вищій школі та безпосередньо пов'язані із закономірностями формування готовності до інноваційної педагогічної діяльності: принцип професійної спрямованості цілісного освітнього процесу у закладі вищої освіти, принцип індивідуалізації та диференціації, принцип культурної детермінації підготовки майбутнього вчителя. До специфічних принципів: принцип педагогічної доцільності, принцип цілісності, принцип функціональності, принцип фасилітації, когнітивно-соціальний принцип, принцип спільної творчої діяльності, принцип багатовимірності й множинності.

Дубінка Микола Михайловича, доцент кафедри освітніх наук, доктор педагогічних наук, доцент. Шановна Наталіє Миколаївно, у мене до Вас 2 запитання: 1. Розкрийте основні характеристики готовності майбутніх вчителів початкової школи до інновацій у педагогічній діяльності. 2. Які Ви виокремлюєте структурні компоненти готовності майбутніх вчителів початкової школи до інновацій у педагогічній діяльності?

Цуканова Н. М.: Дякую за запитання. Щодо першого запитання дозвольте відповісти, з огляду на особливості інноваційного процесу та звертаючи увагу на те, що в інноваційній системі не існує завершеної технології організації педагогічної діяльності вчителя, виявлено основні характеристики готовності майбутніх вчителів початкової школи до інновацій у педагогічній діяльності: зміст потреб і мотивації на інновації в педагогічній діяльності; ступінь відповідальності за результати освоєння, сприйняття, здійснення інновацій у педагогічній діяльності; рівень мобілізації та активізації знань, умінь і навичок, професійно значущих властивостей особистості, які здійснюють інновації в педагогічній діяльності; сформовані навички дослідницької діяльності; соціальні установки на інновації в освіті та їх вплив на педагогічну діяльність.

Щодо другого запитання дозвольте відповісти визначено структуру готовності майбутніх вчителів до інноваційної педагогічної діяльності, що включає такі взаємопов'язані компоненти: мотиваційно-ціннісний, який відображає позитивну мотивацію до інновацій, професійні цінності, готовність до самореалізації та співпраці; змістовно-операційний, що передбачає систему знань з педагогічної інноватики та сформованість умінь реалізації інноваційних технологій в освітньому процесі; рефлексивно-дослідницький, який характеризується здатністю до педагогічної рефлексії, аналізу власної діяльності та проведення дослідницької роботи.

Котелянець Наталка Валеріївна, професор кафедри дошкільної та початкової освіти, доктор педагогічних наук, професор. Шановна Наталіє Миколаївно, у мене до Вас 2 запитання: 1. Уточніть практичне значення одержаних результатів дослідження? 2. Розкрийте роль виробничої практики у підготовці вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності.

Цуканова Н. М.: Дякую за запитання. Щодо першого запитання дозвольте відповісти практичне значення результатів дисертаційного дослідження полягає в можливості їх використання в системі професійної підготовки майбутніх вчителів початкових класів, у науково-методичній діяльності закладів вищої освіти, а також у процесі підвищення кваліфікації педагогічних кадрів. Результати дослідження доцільно використовувати в системі післядипломної педагогічної освіти під час розроблення програм підвищення кваліфікації вчителів початкових класів з метою формування їх готовності до впровадження інноваційних педагогічних технологій. Теоретичні узагальнення, експериментальні дані та статистичні результати дослідження можуть слугувати інформаційною та методологічною базою для подальших наукових розвідок з проблем педагогічної інноватики, професійної підготовки вчителя та розвитку інноваційної культури педагогів.

Щодо другого запитання дозвольте відповісти виробнича практика дає змогу стати студентам активними суб'єктами цілісного педагогічного процесу, здобути власний досвід занурення у професійну діяльність, зрозуміти її властивості, характер і закономірності. Практика є не тільки джерелом практичного пізнання професії, вона надає студентам фактичний матеріал, який буде їм необхідний для подальшого узагальнення та оцінювання за допомогою теоретичного опрацювання.

Педагогічна практика сприяє: появі нової позиції студента – він виступає суб'єктом самостійної педагогічної діяльності, вибудовуючи нові для себе відносини з педагогами, учнями, іншими учасниками реального освітнього процесу; самовизначенню майбутніх вчителів у професії, бо вони апробують власні здібності та можливості, усвідомлюють розрив між професійним «Я-реальне» та професійним «Я-ідеальне», а також розпочинають пошук механізмів подолання цього розриву; практико-орієнтованому навчанню професії – отримані в його межах знання та досвід стають для студентів способом задоволення своїх запитів як майбутніх педагогів. Тому можна сказати, що правильно організована виробнича практика здатна створити умови для розвитку в майбутнього вчителя початкових класів професійної мотивації. Причому коригування її рівня, виявленого за підсумками і результатами практики, може бути вибудовано в рамках індивідуального маршруту кожного студента. Отримана за результатами практики інформація може бути використана для розроблення рекомендацій щодо навчання кожного конкретного студента, а також для проектування подальшого етапу навчання з уточненням цілей і змісту, а також технологій, які використовуються для його освоєння.

Бабенко Тетяна Василівна, доцент кафедри освітніх наук, кандидат педагогічних наук, доцент. Шановна Наталіє Миколаївно, у мене до Вас 2 запитання: 1. Коротко схарактеризуйте рівні готовності майбутніх вчителів

початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності. 2. Розкрийте роль мотивації майбутніх вчителів початкових класів до інноваційної діяльності в процесі професійної підготовки?

Цуканова Н. М.: Дякую за запитання. Щодо першого запитання дозвольте відповісти, нами обґрунтовано рівні сформованості готовності майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності: низький (відсутність мотивації до впровадження інновацій у свою професійну діяльність та розуміння їхньої важливості, поверхневі уявлення про основні закономірності, механізми та методи інноваційної діяльності, низький рівень дослідницької активності, відсутність прагнення до самовдосконалення); середній (загалом позитивна мотивація на інноваційну діяльність, яка виявляється в прагненні до впровадження інновацій у свою професійну діяльність, зацікавленість у позитивних результатах педагогічної діяльності, наявність певних знань про сутність, специфіку інновацій у педагогічній діяльності, ситуативний вияв елементів пошуку нових рішень у стандартних ситуаціях, усвідомлення необхідності самовдосконалення); високий (стійка позитивна мотивація на вдосконалення власної професійної діяльності шляхом впровадження інновацій, розуміння соціальної значущості інновацій в освіті, орієнтація на різні способи взаємодії в умовах професійної інноваційної діяльності, чітке розуміння основних закономірностей, механізмів та ефективних методів інноваційної діяльності, прагнення здійснювати науково-пошукову діяльність, орієнтація на самовдосконалення та розвиток творчого потенціалу).

Щодо другого запитання дозвольте відповісти, встановлено, що формування мотиваційної сфери у здобувачів освіти забезпечується створенням професійно орієнтованого освітнього середовища, використанням ситуацій успіху, активних та інтерактивних методів навчання, залученням майбутніх вчителів до педагогічної практики й інноваційних форм роботи. Визначено роль позитивного психоемоційного клімату, особистісно значущого змісту навчання та професійної спрямованості освітнього процесу у формуванні стійкої мотивації до впровадження педагогічних інновацій. Доведено, що поєднання навчальної, практичної та творчої діяльності студентів сприяє розвитку у них інтересу до інноваційної педагогічної діяльності та підвищує рівень професійної активності.

Ляшенко Ростислав Олександрович, доцент кафедри освітніх наук, кандидат педагогічних наук, доцент. Шановна Наталіє Миколаївно, Ви зауважуйте, що модель системи професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності складається з низки етапів. Коротко схарактеризуйте їх.

Цуканова Н. М.: Дякую за запитання. Для реалізації системи професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності розроблено та теоретично обґрунтовано модель професійної підготовки майбутніх вчителів початкових класів до інноваційної педагогічної діяльності, що складається з концептуально-цільового, змістовно-структурного, організаційно-процесуального та діагностично-результативного блоків.

Концептуально-цільовий блок відповідно до соціального замовлення на професійну підготовку висококваліфікованих вчителів початкової школи, готових

до інноваційної педагогічної діяльності визначає мету та завдання професійної підготовки майбутніх вчителів початкових класів до інноваційної педагогічної діяльності. Передбачає комплекс теоретико-методологічних підходів та принципів професійної підготовки майбутніх вчителів початкових класів до інноваційної педагогічної діяльності.

Змістовно-структурний блок відображає структурні компоненти (мотиваційно-ціннісний, змістовно-операційний, рефлексивно-дослідницький) та зміст професійної підготовки вчителів початкових класів до інноваційної педагогічної діяльності, а саме: теоретичну, технологічну, методичну підготовку майбутніх вчителів початкових класів.

Організаційно-процесуальний блок охоплює сукупність педагогічних умов, які забезпечують ефективність та комплексність професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності (розвиток у майбутніх вчителів мотивації до інноваційної діяльності, формування у майбутніх вчителів здатності до рефлексивного аналізу власної інноваційної діяльності, розвиток дослідницьких умінь майбутніх вчителів, формування готовності у майбутніх вчителів до інноваційної діяльності шляхом підготовки до проєктування освітнього контенту), методи навчання (інформаційно-розвивальні: репродуктивний, проблемно-пошуковий, творчо-репродуктивний, проблемний семінар, тематична дискусія тощо), форми навчання (традиційні: лекції, практичні та семінарські заняття, консультації, самостійна робота тощо; інноваційні: проблемна лекція, лекція-візуалізація, лекція-диспут, лекція-пресконференція, рольові ігри, тренінги тощо) та технології навчання (практико-орієнтовані, контекстні, проєктні, технології рефлексивного навчання тощо).

Черненко Олександр Володимирович, доцент кафедри освітніх наук, кандидат педагогічних наук, доцент. Шановна Наталіє Миколаївно, уточніть, які методи Ви використовували під час проведення дослідно-експериментальної роботи?

Цуканова Н. М.: Дякую за запитання. Педагогічне спостереження (включене та невключене) за освітнім процесом у закладах вищої освіти; анкетування, опитування, інтерв'ю та бесіди зі студентами, викладачами; психодіагностичні методики для визначення мотиваційного, когнітивного, діяльнісного та рефлексивного компонентів готовності до інноваційної педагогічної діяльності; аналіз продуктів професійної діяльності студентів (інноваційні проєкти, авторські методики, портфоліо, цифрові освітні продукти тощо); експертне оцінювання рівня сформованості готовності майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності; педагогічний експеримент (констатувальний, формувальний і контрольний етапи) з метою перевірки ефективності авторської концепції та системи професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності;

ВИСТУПИЛИ

НАУКОВИЙ КОНСУЛЬТАНТ: Філоненко Оксана Володимирівна, доктор педагогічних наук, професор, в.о. завідувача кафедри освітніх наук

Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

Актуальність виконаного дисертаційного дослідження здобувач пояснює тим, що у контексті швидких суспільних змін, розвитку цифрових технологій та оновлення освітніх стандартів особливого значення набуває формування в педагогів здатності до творчого мислення, гнучкості, відкритості до нововведень і готовності впроваджувати інновації у свою професійну діяльність. Суспільно доцільним стає підвищення рівня професійної підготовки вчителя, глибоке засвоєння ним оновленого змісту, нових підходів і технологій навчання, розвиток уміння вибудовувати освітню траєкторію як ефективну педагогічну систему, застосовувати у своїй діяльності творчий підхід.

Це актуалізує проблему професійної підготовки висококваліфікованих, конкурентоздатних вчителів початкової школи та зумовлює необхідність системного оновлення змісту їхньої підготовки, відповідно до викликів інноваційного розвитку освіти, суспільного запиту на вчителя-новатора та вимог Нової української школи.

Доцільність дослідження професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності визначається існуванням суперечностей між: системним, універсальним, випереджувальним, творчим характером інноваційних освітніх процесів і переважно локальним, емпірично-репродуктивним рівнем нововведень у сучасних закладах вищої освіти; запитом освітян на всебічне забезпечення інноваційної діяльності та нерозробленістю технологій експертизи, проектування, реалізації, моніторингу нововведень; усталеною практикою організації освітнього процесу у закладі вищої освіти та зростаючими сучасними вимогами до якості професійної підготовки і необхідністю її модернізації; потребою суспільства в учителів з високим рівнем готовності до інноваційної діяльності та недостатньою розробленістю змістовно-методичного забезпечення процесу формування готовності до інноваційної педагогічної діяльності майбутніх вчителів початкової школи; провідною роллю вчителів як основних суб'єктів, ініціаторів і реалізаторів інновацій та недостатнім рівнем їхньої готовності до інноваційної педагогічної діяльності й відсутністю цілісної системи її формування.

Подолання зазначених суперечностей потребує від закладів вищої освіти вдосконалення професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи, спрямованої на створення сприятливих умов для формування готовності до інноваційної педагогічної діяльності.

Дисертація виконана відповідно до науково-дослідної теми кафедри освітніх наук Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка) «Соціально-професійне становлення особистості» (реєстраційний № 0116U003481).

Структура дисертації є обґрунтованою та логічною, представлена вступом, п'ятьма розділами, висновками до розділів, загальними висновками, списком використаних джерел, додатками, що відповідає вимогам до дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук. Зміст дисертації достатньою мірою висвітлює її ключові положення.

Здобувачка на належному рівні оволодів методологією наукової та педагогічної діяльності, що знайшло реалізацію в процесі проведення нею педагогічного дослідження, результати якого мають теоретичне та практичне значення, наукову новизну, яка полягає в тому, що вперше: на основі суттєвих положень методологічних підходів (системного, інтегративно-діяльнісного, культурологічного, середовищного та особистісно-орієнтованого), а також результатів педагогічної теорії й практики обґрунтовано концепцію підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності; спроектовано й експериментально перевірено ефективність системи професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності, що включає такі взаємопов'язані блоки (концептуально-цільовий, змістовно-структурний, організаційно-процесуальний, діагностично-результативний); розроблено й апробовано інтегральний показник (кумулятивний індекс) готовності майбутніх вчителів початкових класів до інноваційної педагогічної діяльності, що дає змогу здійснювати кількісну оцінку рівня сформованості готовності та аналізувати її структуру й динаміку; визначено й експериментально підтверджено відсутність прямого кореляційного зв'язку між рівнем академічної успішності студентів і рівнем їх готовності до інноваційної педагогічної діяльності, що доводить автономність інноваційної готовності як професійно значущого утворення; уточнено сутність ключових понять дослідження «інновація», «нововведення», «педагогічна інноватика», «інноваційна діяльність», «інноваційна педагогічна діяльність», «готовність», «професійна готовність», «готовність майбутнього вчителя початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності», «професійна підготовка майбутніх вчителів початкової школи»; удосконалено критерії та показники сформованості готовності майбутніх вчителів до інноваційної педагогічної діяльності, які враховують мотиваційно-ціннісні орієнтації, рівень методологічної культури, інноваційний стиль мислення, творчий потенціал та здатність до проектування педагогічних новацій; науково-методичні підходи до діагностики готовності майбутніх педагогів до інноваційної діяльності шляхом поєднання діагностичних методик із кількісними методами статистичного аналізу; подальшого розвитку набули теоретичні положення педагогічної інноватики щодо підготовки вчителя до інноваційної діяльності в контексті сучасних реформ початкової освіти; ідеї особистісно-орієнтованого, діяльнісного та системного підходів до професійної підготовки майбутніх вчителів початкових класів як суб'єктів інноваційної педагогічної діяльності.

Здобувачкою здійснено аналіз філософських, психологічних і педагогічних підходів до проблеми інноваційної діяльності в освіті, розкрито сутність поняття педагогічної інновації, а також визначено основні напрями інноваційних процесів у сучасній початковій освіті. Завдяки продуманим орієнтирам започаткованого дисертанткою дослідження, аналізу праць вітчизняних і зарубіжних дослідників, законодавчо-нормативного й навчально-методичного забезпечення вітчизняних ЗВО з підготовки майбутніх вчителів початкової школи цілком слушно констатується певна неузгодженість між вимогами освітніх і професійних стандартів підготовки вчителів початкової школи та стандартів початкової освіти

й НУШ, а також необхідність цільових, організаційних, змістових, технологічних змін у системі підготовки майбутніх вчителів початкової школи в контексті підготовки до інноваційної діяльності. Матеріал подано логічно і структуровано, з опорою на сучасні наукові джерела та нормативні документи.

Слід відзначити, що на рівні дефінітивного аналізу здобувачка демонструє глибоку ерудованість та багатогранність науково-педагогічного мислення при обґрунтуванні основних понять дослідження: «педагогічна інноватика», «інноваційна діяльність», «готовність до нововведень», «професійна підготовка майбутніх вчителів початкової школи», «професійна готовність».

Дисертанткою обґрунтовано методологічні засади концепції підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності. Заслуговує на увагу представлена чітка авторська концепція підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності, яку дослідниця позиціонує як складну, цілеспрямовану, динамічну систему теоретико-методологічних і методико-технологічних знань про норми, цінності педагогічної культури. У фокусі особливої дослідницької уваги здобувачки – методологічні підходи як орієнтири досліджуваної проблеми (системний, культурологічний, інтегративно-діяльнісний, середовищний та особистісно-орієнтований), які забезпечують цілісне розуміння процесу професійної підготовки майбутніх вчителів та визначають логіку побудови педагогічної концепції.

Здобувачкою ґрунтовно обґрунтовано закономірності та принципи (загальні та специфічні) функціонування і розвитку досліджуваних процесів і явищ у контексті наукової розвідки, що дають змогу оцінити сучасний стан проблеми, простежити динаміку її становлення та перспективи розвитку.

Виокремлено структурні компоненти феномену готовності майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності (мотиваційно-ціннісний, який відображає позитивну мотивацію до інновацій, професійні цінності, готовність до самореалізації та співпраці; змістовно-операційний, що передбачає систему знань з педагогічної інноватики та сформованість умінь реалізації інноваційних технологій в освітньому процесі; рефлексивно-дослідницький, який характеризується здатністю до педагогічної рефлексії, аналізу власної діяльності та проведення дослідницької роботи), визначено критерії (мотиваційно-ціннісний, когнітивно-операційний, рефлексивно-діяльнісний) та рівні (низький, середній, високий).

Оригінальним є модельне уявлення докторантки про досліджуваний процес, що унаочнює систему професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності як цілісну архітектуру, структурні елементи (блоки) якої (концептуально-цільовий, змістовно-структурний, організаційно-процесуальний та діагностично-результативний) мають власне функційне призначення, взаємовплив, перебувають у тісній взаємодії та спрямовані на досягнення поставленої мети й завдань.

Обґрунтованою вбачається наукова позиція авторки щодо іманентної цілісності представленої системи, де когерентність її структурних підрозділів забезпечує кумулятивний ефект – стійку позитивну динаміку готовності

майбутніх вчителів початкової школи до імплементації інноваційних стратегій. Синергетична взаємодія функціональних блоків даної архітектури професійної підготовки детермінує її високу адаптивність, що дозволяє системі гнучко реконструюватися відповідно до перманентних трансформацій освітнього середовища. Концептуальна значущість запропонованої моделі підсилюється її вираженою прогностичною спрямованістю, яка інтегрує структурні компоненти в єдиний телеологічний вектор формування інноваційної суб'єктності педагога. Динамізм системи забезпечує адекватну відповідь на варіативні зміни педагогічних умов, зберігаючи при цьому стабільність цільових орієнтирів освітнього процесу. Таким чином, інтегративний характер підготовки виступає гарантом її результативності, трансформуючи теоретичні блоки у практико-орієнтований інструментарій фахового становлення вчителя-новатора.

Дисертанткою теоретично обґрунтовано та запроваджено педагогічні умови формування готовності у майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності: розвиток у майбутніх вчителів початкової школи мотивації до інноваційної педагогічної діяльності; формування у майбутніх вчителів початкової школи здатності до рефлексивного аналізу власної інноваційної діяльності; розвиток дослідницьких умінь у майбутніх вчителів початкової школи; формування у майбутніх вчителів початкової школи готовності до інноваційної діяльності шляхом підготовки до проєктування освітнього контенту, які забезпечили ефективність та комплексність професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності.

Результати педагогічного експерименту підтвердили ефективність запропонованої системи, що виявилось у статистично значущому зростанні рівнів готовності студентів експериментальних груп до інноваційної педагогічної діяльності. Позитивна динаміка спостерігалася у підвищенні мотивації до інноваційної діяльності, розвитку інноваційного стилю мислення, оволодінні сучасними педагогічними технологіями та формуванні здатності до професійної рефлексії.

Представлення результатів наукової роботи Н. М. Цуканової кількість та обсяг публікацій, їх повнота щодо розкриття змісту дисертації відповідає вимогам щодо дисертаційних праць, поданих на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук. У висновках до кожного розділу роботи наведений перелік праць дисертантки, які відображають основний зміст розділу.

Апробація результатів дослідження на науково-практичних конференціях переконує, що матеріали дослідження мають теоретичну значущість та практичну цінність.

Робота повністю відповідає паспорту спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Дисертація є результатом власних досліджень та самостійною працею. Усі наукові результати, викладені в роботі, отримані авторкою особисто. У дослідженні використання наукових текстів, ідей, розробок, наукових результатів і матеріалів інших авторів супроводжується посиланням на джерело опублікування.

У процесі виконання дослідження Н. М. Цуканова показала себе як свідома, творча, спроможна до вирішення наукових завдань дослідниці.

Уважаю, що дисертаційна робота на тему «Теоретичні та методичні засади професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності» є завершеним, цілісним і самостійним дослідженням, яке містить наукові положення та нові науково обґрунтовані результати, одержані здобувачкою особисто, які мають практичну та теоретичну цінність та відповідає вимогам передбаченим п. 7-9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук» (постанова Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197), а її авторка, Цуканова Наталія Миколаївна, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

РЕЦЕНЗЕНТИ: Савченко Наталія Сергіївна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітніх наук Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

Доцільність репрезентованого дисертаційного дослідження не викликає сумніву, оскільки, теорія і практика професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності має важливе значення у контексті реформування та якісного перетворення підготовка майбутніх вчителів початкової школи.

Водночас, недостатнє дослідження вітчизняною педагогічною наукою означеної наукової проблеми, а також переконливе обґрунтування автором доцільності обраного напрямку дослідження та наявних суперечностей дозволяють констатувати важливість та актуальність теми дисертаційної роботи.

Аналіз тесту дисертації засвідчує, що коректно визначено об'єкт і предмет дослідження, логічно узгоджено його мету і завдання, застосовано адекватні методи дослідження, що у своїй сукупності дозволило автору системно дослідити визначену проблему. Дисертаційна робота характеризується єдністю змісту, який відповідає поставленій меті. Текст дисертації оформлено згідно чинних вимог МОН України.

Структура дисертації є обґрунтованою та логічною, представлена вступом, п'ятьма розділами, висновками до розділів, загальними висновками, списком використаних джерел, додатками. Сутнісний зміст кожного розділу дослідження має безпосередній зв'язок із поставленою метою та завданнями.

Ознайомлення з текстом дисертації дає всі підстави розглядати її як цілісне й завершене дослідження, яке має яскраво виражену наукову новизну, теоретичне і практичне значення. Наукова новизна полягають у тому, що вперше: на основі суттєвих положень методологічних підходів (системного, інтегративно-діяльнісного, культурологічного, середовищного та особистісно-орієнтованого), а також результатів педагогічної теорії й практики обґрунтовано концепцію підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності; спроектовано й експериментально перевірено ефективність системи професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності, що включає такі взаємопов'язані блоки (концептуально-цільовий, змістовно-структурний, організаційно-процесуальний, діагностично-

результативний); розроблено й апробовано інтегральний показник (кумулятивний індекс) готовності майбутніх вчителів початкових класів до інноваційної педагогічної діяльності, що дає змогу здійснювати кількісну оцінку рівня сформованості готовності та аналізувати її структуру й динаміку; визначено й експериментально підтверджено відсутність прямого кореляційного зв'язку між рівнем академічної успішності студентів і рівнем їх готовності до інноваційної педагогічної діяльності, що доводить автономність інноваційної готовності як професійно значущого утворення; уточнено сутність ключових понять дослідження «інновація», «нововведення», «педагогічна інноватика», «інноваційна діяльність», «інноваційна педагогічна діяльність», «готовність», «професійна готовність», «готовність майбутнього вчителя початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності», «професійна підготовка майбутніх вчителів початкової школи»; удосконалено критерії та показники сформованості готовності майбутніх вчителів до інноваційної педагогічної діяльності, які враховують мотиваційно-ціннісні орієнтації, рівень методологічної культури, інноваційний стиль мислення, творчий потенціал та здатність до проектування педагогічних новацій; науково-методичні підходи до діагностики готовності майбутніх педагогів до інноваційної діяльності шляхом поєднання діагностичних методик із кількісними методами статистичного аналізу; подальшого розвитку набули теоретичні положення педагогічної інноватики щодо підготовки вчителя до інноваційної діяльності в контексті сучасних реформ початкової освіти; ідеї особистісно-орієнтованого, діяльнісного та системного підходів до професійної підготовки майбутніх вчителів початкових класів як суб'єктів інноваційної педагогічної діяльності.

Результати дисертаційної роботи висвітлено в 22 наукових працях, які відображають основні результати дослідження (17 – одноосібних), з яких: 4 статті у наукових виданнях, що входять до бази Web of Science Core Collection або Scopus, 16 статей у наукових виданнях, внесених до Переліку наукових фахових видань України, 2 розділи монографії. У 18 працях, додатково відображено наукові результати докторської дисертації, з них: 11 тез у матеріалах науково-практичних конференцій, 7 праць в інших виданнях.

На основі аналізу змісту публікацій Н. М. Цуканової можна констатувати, що наукові положення та висновки які було отримано в результаті проведеної роботи, у друкованих працях викладено достатньо повно.

Аналіз рукопису дисертації Н. М. Цуканової дають змогу дійти висновку про наукову достовірність викладених автором результатів. Дотриманні в роботі принципи академічної доброчесності. Використані в дисертації ідеї інших авторів мають відповідні посилання і використані для підкріплення результатів здобувача.

Зміст дисертаційної роботи відповідає предметній галузі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

У цілому позитивно оцінюючи наукове та теоретико-практичне значення отриманих дисертанткою результатів, необхідно окреслити й певні дискусійні положення щодо змісту роботи, а також висловити окремі побажання.

1. Теоретичний матеріал першого розділу значною мірою перевантажений історико-педагогічними відомостями, що дещо відволікає від розкриття ключової проблематики дослідження.

2. У структурі тексту дисертації спостерігається не завжди логічна послідовність переходів між окремими змістовими блоками, що потребує певного композиційного доопрацювання.

3. Таблиця 1.1, яка відображає порівняння традиційної та інноваційної моделей навчання, потребує глибшого авторського аналізу та інтерпретації її положень у контексті теми дослідження.

4. На мою думку, було б доречним насичення змісту роботи фактологічним матеріалом у вигляді аналізу існуючих навчальних планів, змісті дисциплін, освітньо-професійних програм підготовки майбутніх вчителів початкової школи.

5. У тексті дисертації трапляються деякі мовні помилки, зокрема, орфографічні, та стилістичні огріхи, змістові неточності.

Висловлені зауваження та побажання мають рекомендаційний характер, а тому не знижують наукової і практичної цінності й загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи.

Аналіз дисертації Н. М. Цуканової дозволяє зробити висновок, що дисертація є завершеною, самостійною, цілісною науковою працею, яка містить наукову новизну, теоретичне і практичне значення, характеризується обґрунтованістю та аргументованістю рекомендацій та висновків.

Вищезазначене дає підстави стверджувати, що дисертаційне дослідження Н. М. Цуканової «Теоретичні та методичні засади професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності», подане на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти відповідає вимогам до такого виду робіт і може бути рекомендованим до розгляду у спеціалізованій вченій раді.

Мартін Аліна Миколаївна, доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної та початкової освіти Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

Актуальність роботи зумовлена інтенсивними інноваційними процесами в освіті, зростанням вимог до професійної мобільності педагога, необхідністю підготовки фахівця, здатного діяти в умовах невизначеності, інформатизації та постійних соціокультурних змін. Це зумовлює необхідність системного оновлення професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи відповідно до викликів інноваційного розвитку освіти, суспільного запиту на вчителя-новатора та вимог Нової української школи.

У результаті проведеного дослідження дисертанткою: здійснено проблемний аналіз основних наукових ідей та теоретико-методологічних підходів до вивчення проблеми підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності, визначено зміст та структуру поняття «готовність вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності», вивчено стан підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності в існуючій системі їх професійної підготовки, теоретично обґрунтовано структурно-функціональну модель системи підготовки майбутніх

вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності, розроблено методику та за її допомогою діагностовано критерії, показники і рівні готовності майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності, експериментально перевірено ефективність змодельованої системи підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності.

Основні наукові положення, концептуальні, методологічні підходи, висновки, презентовані у дисертації Н. М. Цуканової, достатньою мірою обґрунтовані, базуються на аналізі праць вітчизняних і зарубіжних учених.

Авторкою логічно сформульовано структурні компоненти: мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження, які відповідають темі дисертації. Для розв'язання окреслених завдань дисертантка широко використав комплекс взаємопов'язаних методів дослідження. Це дало їй можливість отримати наукові результати, що мають важливе теоретичне й практичне значення.

Дисертаційна робота має виважену структуру та відображає послідовність розв'язання основних завдань дослідження. Дослідження складається зі вступу, п'яти розділів, висновків із кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел і додатків.

Дисертація Н. М. Цуканової містить нові, раніше не захищені наукові положення, а обґрунтовані результати у сукупності розв'язують актуальну наукову проблему.

Результати дослідження *впроваджено* в освітній процес Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка (довідка № 57-н від 10 листопада 2025 р.), Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка (довідка № 2506 від 10 листопада 2025 р.), Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (довідка № 01-23/275 від 17 листопада 2025 р.), Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (довідка 42/25 від 28 листопада 2025 р.), Волинського національного університету імені Лесі Українки (довідка № 03-24/03/3743 від 01 грудня 2025 р.).

Розкриття авторських наукових положень, представлених Н. М. Цукановою, коректне з наукової точки опрацювання експериментальних даних як на констатувальному, так і на формуальному етапах дослідження, сформульованих авторських висновків, а також їх наукова і практична значущість для розвитку теорії і методики професійної освіти, дають підстави стверджувати про високий ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у науковій праці.

Результати дисертаційної роботи висвітлено в 22 наукових працях, які відображають основні результати дослідження (17 – одноосібних), з яких: 4 статті у наукових виданнях, що входять до бази Web of Science Core Collection або Scopus, 16 статей у наукових виданнях, внесених до Переліку наукових фахових видань України, 2 розділи монографії. У 18 працях, додатково відображено наукові результати докторської дисертації, з них: 11 тез у матеріалах науково-практичних конференцій, 7 праць в інших виданнях.

В опублікованих працях відображено результати кожного з розділів дисертації. Проведене ознайомлення зі змістом публікацій свідчить про наявність повного висвітлення результатів дисертації.

Дисертація є результатом власних досліджень та самостійною працею дисертанта. Усі наукові результати, викладені в роботі, отримані автором особисто. У дослідженні використання наукових текстів, ідей, розробок, наукових результатів і матеріалів інших авторів супроводжується посиланням на джерело опублікування.

Зміст дисертаційної роботи відповідає предметній галузі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Відзначаючи високий рівень дисертаційної роботи, практичне значення отриманих результатів проведеного дослідження, вважаю за необхідне висловити деякі дискусійні положення та побажання:

1. Обґрунтовуючи актуальність проблеми дисертаційного дослідження, автор виокремлює низку суперечностей. Бажано було б у роботі більш чітко окреслити, які з них усунуто в дисертації.

2. Незважаючи на широкий огляд наукових підходів у дисертації, зв'язок між проаналізованими теоретичними положеннями та конкретним предметом дослідження не завжди чітко окреслений, що ускладнює виявлення авторської логіки побудови дослідження.

3. У роботі представлено значну кількість дефініцій поняття «інновація», однак бракує їх системного порівняння та узагальнення, що могло б підсилити концептуальну чіткість дослідження.

4. Робота має велику кількість таблиць, графіків, схем у змісті, які можна перенести у додатки.

Висловлені зауваження і побажання не знижують теоретичної і практичної цінності виконаного дослідження.

Дисертація Цуканової Наталії Миколаївни на тему: «Теоретичні та методичні засади професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності», подана на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти є самостійним завершеним дослідженням, що має як теоретичне, так і практичне значення та відповідає чинним вимогам до даного виду робіт і може бути рекомендована до розгляду у спеціалізованій вченій раді.

Котелянець Юлія Сергіївна, доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної та початкової освіти Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

Суспільна потреба в ініціативних, авторитетних, всебічно освічених фахівцях, здатних до подальшого розвитку і самонавчання, духовного і професійного вдосконалення, актуалізує соціальне замовлення на підготовку педагогів нової генерації, здатних застосувати найновіші досягнення педагогічної теорії та практики у процесі творчої самореалізації, розбудові особистого діалогу з учнями. Нова концепція вищої освіти передбачає формування у студентів уміння самостійно, свідомо і відповідально вчитися, а також створення у навчальних закладах необхідних умов для формування в студентів творчих

здібностей, виховання особистості, здатної до саморозвитку як під час навчання у вищій школі, так і в подальшій професійній діяльності. Це викликає необхідність науково обґрунтованого проєктування професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності, спрямовує пошуки дослідниками ефективних шляхів покращення такої підготовки у закладі вищої освіти, створення умов, що стимулюють професійне зростання студентів.

Проаналізувавши зміст дисертації, є підстави стверджувати, що Цуканова Наталія Миколаївна порушила актуальну проблему, довела недостатній ступінь її дослідженості, здійснила проблемний аналіз основних наукових ідей та теоретико-методологічних підходів до вивчення проблеми підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності, визначила зміст та структуру поняття «готовність майбутнього вчителя початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності», вивчала стан підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності в існуючій системі їх професійної підготовки, спроектувала та теоретично обґрунтовала структурно-функціональну модель системи підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності, розробила методику та за її допомогою діагностувала критерії, показники і рівні готовності майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності, експериментально перевірила ефективність змодельованої системи підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності.

Дисертанткою логічно й аргументовано викладено її зміст і результати дослідження. Висновки до кожного розділу чіткі й лаконічні. У загальних висновках підбито підсумки дослідження, що узгоджуються з визначеними завданнями. Обґрунтованість наукових положень, висновків до розділів, загальних висновків, сформульованих у дисертації, забезпечується належною теоретико-методологічною базою, ґрунтовним вивченням і критичним аналізом наукових праць, і загалом не викликає сумніву.

Структура дисертації науково доцільна, розглянуті наукові положення вірогідні, що забезпечується теоретико-методологічною обґрунтованістю основних позицій адекватних меті і завданням дослідження.

Робота має наукову новизну і практичну значущість. Обґрунтовані в ній положення, узагальнення і висновки надзвичайно важливі для визначення стратегічних орієнтирів розвитку сучасної системи освіти.

Як позитив відзначимо, власне бачення і тлумачення автором дисертації обраного матеріалу, характеристику змістових форм і конструктів на основі смислового аналізу на різних рівнях.

Результати дисертаційної роботи висвітлено в 22 наукових працях, які відображають основні результати дослідження (17 – одноосібних), з яких: 4 статті у наукових виданнях, що входять до бази Web of Science Core Collection або Scopus, 16 статей у наукових виданнях, внесених до Переліку наукових фахових видань України, 2 розділи монографії. У 18 працях, додатково відображено наукові результати докторської дисертації, з них: 11 тез у матеріалах науково-практичних конференцій, 7 праць в інших виданнях, що дає підстави стверджувати, що основні результати дослідження та його важливі теоретичні й

практичні матеріали належним чином апробовані на науково-практичних конференціях різного рівня, висвітлені в достатній кількості публікацій дисертанта.

Зміст дисертаційної роботи відповідає предметній галузі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Дотриманні в роботі принципи академічної доброчесності. Використані в дисертації ідеї інших авторів мають відповідні посилання і використані для підкріплення результатів здобувача.

Дисертаційна робота Н. М. Цуканової містить нові, раніше не захищені наукові положення, а обґрунтовані результати у сукупності розв'язують актуальну наукову проблему. Вважаємо, що подана до захисту дисертаційна робота містить усі ознаки саме сучасного інноваційного фундаментального дослідження.

У цілому позитивно оцінюючи наукове і практичне значення отриманих дисертанткою результатів, слід відмітити низку дискусійних положень, а також висловити окремі побажання:

1. У першому розділі аналіз праць вітчизняних і зарубіжних учених має переважно констатувальний характер; критичне осмислення наукових позицій представлено недостатньо.

2. Поняття «інноваційна діяльність майбутнього педагога» використовується у тексті досить широко, однак його операціоналізація як наукової категорії потребує більшої чіткості.

3. У низці положень розділів недостатньо виражено власну позицію автора, що ускладнює відмежування авторських висновків від узагальнених наукових суджень.

4. Наприкінці підрозділів доцільно чіткіше формулювати проміжні висновки, які б логічно підводили до наступних етапів дисертаційного дослідження.

5. У тексті трапляються поодинокі стилістичні та мовні неточності, які потребують редакторського уточнення відповідно до вимог наукового стилю.

Водночас стверджуємо, що наведені зауваження і побажання не є концептуальними і не знижують фундаментальність проведеного дослідження.

Дисертація Цуканової Наталії Миколаївни на тему: «Теоретичні та методичні засади професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності», подана на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти є самостійним завершеним дослідженням, що має як теоретичне, так і практичне значення та відповідає чинним вимогам до даного виду робіт і може бути рекомендована до розгляду у спеціалізованій вченій раді.

В обговоренні результатів дисертації взяли участь:

Окольніча Т. В., доктор педагогічних наук, професор зазначила, що Цуканова Н. М. комплексно й всебічно висвітлила наукову проблему, яка до цього часу не була предметом спеціального вивчення. У даний час існує об'єктивна потреба системного оновлення професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи відповідно до викликів інноваційного розвитку освіти,

суспільного запиту на вчителя-новатора та вимог Нової української школи. Тому дисертаційне дослідження є актуальним і своєчасним.

Робота характеризується логічно виваженою структурою, що охоплює окреслене коло дослідницьких завдань і відображає досягнення поставленої мети.

У результаті проведеного дослідження дисертанткою: здійснено проблемний аналіз основних наукових ідей та теоретико-методологічних підходів до вивчення проблеми підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності, визначено зміст та структуру поняття «готовність майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності», вивчено стан підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності в існуючій системі їх професійної підготовки, теоретично обґрунтовано структурно-функціональну модель системи підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності, розроблено методику та за її допомогою діагностовано критерії, показники і рівні готовності майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності, експериментально перевірено ефективність змодельованої системи підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності.

Упровадження результатів дослідження Н. М. Цуканової мало позитивний вплив на підготовку майбутніх педагогів до інноваційної педагогічної діяльності та сприяло формуванню необхідних загальних та професійних компетентностей.

Результати дисертаційної роботи висвітлено в 22 наукових працях, які відображають основні результати дослідження (17 – одноосібних), з яких: 4 статті у наукових виданнях, що входять до бази Web of Science Core Collection або Scopus, 16 статей у наукових виданнях, внесених до Переліку наукових фахових видань України, 2 розділи в колективних монографіях. У 18 працях, додатково відображено наукові результати докторської дисертації, з них: 11 тез у матеріалах науково-практичних конференцій, 7 праць в інших виданнях.

Робота відзначається творчим пошуком, аргументованістю положень, доказовістю, новими підходами в оцінці подій і феноменів.

Отже, дисертаційна робота Цуканової Наталії Миколаївни на тему: «Теоретичні та методичні засади професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності», подана на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти слід вважати завершеним, самостійно виконаним дослідженням і таким, що може бути рекомендованим до розгляду у спеціалізованій вченій раді.

Котелянець Н. В., доктор педагогічних наук, професор вказала, що у роботі чітко сформульовано позиції, що обумовили вибір теми. Адже сучасні виклики, пов'язані з глобалізаційними процесами, соціальними трансформаціями підсилюють потребу у гнучких, мобільних та інноваційно мислячих педагогах, здатних швидко адаптуватися до нових умов. Це актуалізує значущість проблеми підготовки висококваліфікованих і конкурентоздатних вчителів початкової школи та зумовлює потребу в комплексному оновленні змісту їхньої професійної

підготовки відповідно до викликів інноваційного розвитку освіти, суспільного запиту на педагога-новатора й вимог Нової української школи.

Дисертація відзначається логікою побудови наукового апарату: чітко сформульована мета, завдання дослідження, об'єкт, предмет, наукова новизна роботи.

У роботі авторка переконливо доводить, що реалізацію запропонованої системи професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності уможливають такі педагогічні умови, як: розвиток у майбутніх вчителів початкової школи мотивації до інноваційної педагогічної діяльності; формування у майбутніх вчителів початкової школи здатності до рефлексивного аналізу власної інноваційної діяльності; розвиток дослідницьких умінь у майбутніх вчителів початкової школи; формування у майбутніх вчителів початкової школи готовності до інноваційної діяльності шляхом підготовки до проєктування освітнього контенту.

Зміст роботи свідчить про ґрунтовне вивчення дослідницею проблеми, глибину, виваженість і самостійність її аналізу, системний тип осмислення матеріалу, творче застосування загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, що дозволило досягти поставленої мети і розв'язати систему теоретичних і прикладних завдань.

Вважаю, що дисертаційне дослідження Цуканової Н. М. «Теоретичні та методичні засади професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності» цілком відповідає вимогам, що висуваються до робіт такого типу, і може бути подане до розгляду у спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Дубінка М. М., доктор педагогічних наук, професор наголосив на актуальності та значущості порушеної проблеми, на недостатній розробці й науковому обґрунтуванні цієї проблеми в теорії і практиці, на науковій новизні дослідження.

У дисертації чітко сформульовано понятійний апарат дослідження. Відповідно до об'єкта і предмета визначено мету, у логічному взаємозв'язку з ними висунуті завдання, які надалі підтверджені результатами дисертаційного дослідження. У роботі рельєфно представлено ступінь і основні напрями наукової розробки досліджуваної проблеми. Реалізація авторського наукового пошуку відображена і в науковій новизні, яка є і беззаперечною, і очевидною.

Заслуговує схвалення детальний опис процедури їх проведення, оцінювання та обрахунку результатів. Вірогідність отриманих результатів забезпечена методологічною обґрунтованістю вихідних позицій, використанням комплексу методів, адекватних його предмету, меті і завданням, пролонгованим характером дослідницько-експериментальної роботи, репрезентативністю обсягу вибірки і статистичною значущістю експериментальних даних; позитивними наслідками впровадження результатів дослідження в процес підготовки майбутніх учителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності; підтверджена достатньо представницькою апробацією на наукових конференціях різного рівня.

Показовим є й те, що зміст дисертації висвітлено в 22 наукових працях, які відображають основні результати дослідження (17 – одноосібних), з яких: 4 статті у наукових виданнях, що входять до бази Web of Science Core Collection або Scopus, 16 статей у наукових виданнях, внесених до Переліку наукових фахових видань України, 2 розділи в колективних монографіях. У 18 працях, додатково відображено наукові результати докторської дисертації, з них: 11 тез у матеріалах науково-практичних конференцій, 7 праць в інших виданнях.

Результати проведеного дослідження дають підставу вважати, що концепція дослідження плідна, визначені завдання реалізовано, мета досягнута.

Дубінка М. М. підтримав рецензентів і зазначив, що дисертаційна робота Цуканової Н. М. є оригінальним, самостійним, завершеним дослідженням, яке має наукову цінність та практичну значущість, і може бути рекомендована до розгляду у спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Черненко О. В., кандидат педагогічних наук, доцент зазначив, що актуальність теми експлікується через гостру потребу в: дефіциті науково обґрунтованих моделей, які б інтегрували інноваційний стиль мислення майбутніх вчителів початкової школи не як теоретичний конструкт, а як операційну здатність до виконання виробничих функцій; розробленні валідного інструментарію для діагностики інноваційного потенціалу випускників, оскільки наявні методики часто ігнорують складну взаємодетермінацію мотиваційно-ціннісних орієнтацій та методологічної культури майбутніх вчителів.

Дисертаційне дослідження Цуканової Н. М. є цілісною, логічно завершеною науковою працею, що базується на ґрунтовному опрацюванні 330 найменувань та нормативної бази.

Авторські положення та висновки відзначаються високим ступенем достовірності, теоретичною обґрунтованістю та ретельною статистичною верифікацією отриманих даних. Сформульовані рекомендації мають чітку практичну спрямованість і спрямовані на системну модернізацію професійної підготовки вчителів початкової школи в контексті інноваційних змін.

Варто також визнати, що основні рекомендації виконаного дослідження доведені дисертантом до рівня можливості їх практичного застосування.

У висновках викладено найбільш важливі результати дисертації та можливі напрями продовження дослідження за тематикою дисертації.

Черненко О. В. дійшов висновку, що дисертаційну роботу Цуканової Н. М. «Теоретичні та методичні засади професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності» слід вважати завершеним, самостійно виконаним дослідженням і таким, що може бути рекомендованим до розгляду в спеціалізованій вченій раді на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Доктор педагогічних наук, професор Савченко Н. С.: підсумовуючи обговорення дисертаційного дослідження Цуканової Н. М. зазначив, що поступила пропозиція:

1. Рекомендувати дисертаційне дослідження Цуканової Наталії Миколаївни

«Теоретичні та методичні засади професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності» до розгляду у спеціалізованій вченій раді на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

2. Затвердити розгорнутий висновок кафедри освітніх наук щодо докторської дисертації Цуканової Наталії Миколаївни (додається).

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Цуканової Наталії Миколаївни «Теоретичні та методичні засади професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності», подану на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Актуальність дослідження. У контексті швидких суспільних змін, розвитку цифрових технологій та оновлення освітніх стандартів особливого значення набуває формування в педагогів здатності до творчого мислення, гнучкості, відкритості до нововведень і готовності впроваджувати інновації у свою професійну діяльність. Суспільно доцільним стає підвищення рівня професійної підготовки вчителя, глибоке засвоєння ним оновленого змісту, нових підходів і технологій навчання, розвиток уміння вибудовувати освітню траєкторію як ефективну педагогічну систему, застосовувати у своїй діяльності творчий підхід.

Стратегічні завдання та вимоги до рівня професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи відображено в законах України «Про освіту» (2017), «Про вищу освіту» (2014), Національній доктрині розвитку освіти у XXI столітті (2002), Державній програмі «Вчитель» (2002), Національній стратегії розвитку освіти (2013), Концепції «Нова українська школа» (2016) та ін. Вказані документи передбачають суттєвий перегляд концепції розвитку сучасної педагогічної освіти, зумовлюють упровадження до неї нових підходів, змін традиційної структури професійної підготовки.

Це актуалізує проблему професійної підготовки висококваліфікованих, конкурентоздатних вчителів початкової школи та зумовлює необхідність системного оновлення змісту їхньої підготовки, відповідно до викликів інноваційного розвитку освіти, суспільного запиту на вчителя-новатора та вимог Нової української школи.

Методологічні засади професійної підготовки майбутніх педагогів у своїх працях розглядають А. Андрєєв, В. Андрущенко, О. Антонова, І. Бех, С. Гаркуша, С. Гончаренко, О. Гончарова, М. Гриньова, В. Кремінь, А. Линенко та ін. Різні напрями професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи вивчають О. Біда, Б. Долинський, Л. Коваль, Е. Ляска, Р. Пріма, А. Ратушинська, О. Савченко, В. Ягупов, О. Ярошинська та ін.

Теоретичним й методичним підґрунтям для сучасного розуміння сутності педагогічних інновацій слугують дослідження вчених, зокрема, у таких напрямках:

– історико-порівняльний аналіз генези інноваційного процесу в освіті (О. Марущенко, О. Попова, В. Химинець, Л. Хоружа та ін.);

– зарубіжний та вітчизняний досвід інноваційних моделей освіти (Н. Абашкіна, І. Богданова, Т. Васютіна, Т. Демиденко, Л. Пасічник, Л. Подимова, Г. Сиротенко, С. Стрілець та ін.);

– формування готовності майбутніх педагогів до інноваційної діяльності у процесі професійної підготовки (М. Артюшина, І. Богданова, Ю. Будас, О. Вознюк, І. Гавриш, Т. Демиденко, О. Дубасенюк, Ю. Завалевський, Н. Кічук, Л. Козак, О. Козлова, Т. Кучай, Н. Лазаренко, О. Листопад, Р. Михайлишин, Л. Петриченко, Л. Подимова, Т. Поніманська, А. Сбруєва, О. Цюняк, О. Шапран, І. Шоробура та ін.);

– розробка діагностичного інструментарію щодо експертизи освітніх інновацій (Л. Даниленко, О. Локшина, Л. Ребуха, Г. Щекатунова та ін.).

Попри потужний науковий фонд, що фокусує увагу на інноваційних процесах в освіті, вітчизняна наука все ж потребує спеціальних досліджень, присвячених теоретико-методичним та організаційно-практичним засадам професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності.

Аналіз результатів наукових досліджень та педагогічної практики засвідчує, що актуальність і доцільність дослідження питань професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності зумовлені необхідністю подолання *суперечностей*, що виникають між:

– системним, універсальним, випереджувальним, творчим характером інноваційних освітніх процесів і переважно локальним, емпірично-репродуктивним рівнем нововведень у сучасних закладах вищої освіти;

– запитом освітян на всебічне забезпечення інноваційної діяльності та нерозробленістю технологій експертизи, проектування, реалізації, моніторингу нововведень;

– усталеною практикою організації освітнього процесу у закладі вищої освіти та зростаючими сучасними вимогами до якості професійної підготовки і необхідністю її модернізації;

– потребою суспільства в учителів з високим рівнем готовності до інноваційної діяльності та недостатньою розробленістю змістовно-методичного забезпечення процесу формування готовності до інноваційної педагогічної діяльності майбутніх вчителів початкової школи;

– провідною роллю вчителів як основних суб'єктів, ініціаторів і реалізаторів інновацій та недостатнім рівнем їхньої готовності до інноваційної педагогічної діяльності й відсутністю цілісної системи її формування.

Подолання зазначених суперечностей потребує від закладів вищої освіти вдосконалення професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи, спрямованої на створення сприятливих умов для формування готовності до інноваційної педагогічної діяльності.

Актуальність, недостатня обґрунтованість теоретичних і практичних аспектів розв'язання окресленої проблеми, необхідність усунення визначених суперечностей зумовили вибір теми дисертації – **«Теоретичні та методичні засади професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності»**.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація виконана відповідно до науково-дослідної теми кафедри педагогіки та менеджменту освіти Центральноукраїнського державного педагогічного

університету імені Володимира Винниченка (нині кафедра освітніх наук Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка) «Соціально-професійне становлення особистості» (реєстраційний № 0116U003481). Тему дисертаційного дослідження затверджено вченою радою Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка (протокол № 2 від 09 жовтня 2023 р.).

Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів та вирішенні конкретного наукового завдання. Дисертація є самостійною науковою працею, в якій висвітлені власні ідеї і розробки, що дозволили вирішити поставлені завдання. Робота містить теоретичні та методичні положення і висновки, сформульовані дисертанткою особисто. Використані в дисертації ідеї інших авторів мають відповідні посилання і використані для підкріплення результатів здобувача.

Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій підтверджена теоретико-методологічною обґрунтованістю його основних положень; застосуванням методів, адекватних до предмета, мети та завдань дисертації; зіставленням отриманих даних із результатами інших досліджень. Достовірність підтверджується результатами апробації на численних конференціях.

Наукова новизна здобутих результатів дослідження полягає в тому, що:

уперше: на основі суттєвих положень методологічних підходів (системного, інтегративно-діяльнісного, культурологічного, середовищного та особистісно-орієнтованого), а також результатів педагогічної теорії й практики обґрунтовано концепцію підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності; спроектовано й експериментально перевірено ефективність системи професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності, що включає такі взаємопов'язані блоки (концептуально-цільовий, змістовно-структурний, організаційно-процесуальний, діагностично-результативний); розроблено й апробовано інтегральний показник (кумулятивний індекс) готовності майбутніх вчителів початкових класів до інноваційної педагогічної діяльності, що дає змогу здійснювати кількісну оцінку рівня сформованості готовності та аналізувати її структуру й динаміку; визначено й експериментально підтверджено відсутність прямого кореляційного зв'язку між рівнем академічної успішності студентів і рівнем їх готовності до інноваційної педагогічної діяльності, що доводить автономність інноваційної готовності як професійно значущого утворення;

уточнено сутність ключових понять дослідження «інновація», «нововведення», «педагогічна інноватика», «інноваційна діяльність», «інноваційна педагогічна діяльність», «готовність», «професійна готовність», «готовність майбутнього вчителя початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності», «професійна підготовка майбутніх вчителів початкової школи»;

удосконалено критерії та показники сформованості готовності майбутніх вчителів до інноваційної педагогічної діяльності, які враховують мотиваційно-ціннісні орієнтації, рівень методологічної культури, інноваційний стиль мислення, творчий потенціал та здатність до проектування педагогічних новацій; науково-

методичні підходи до діагностики готовності майбутніх педагогів до інноваційної діяльності шляхом поєднання діагностичних методик із кількісними методами статистичного аналізу;

подальшого розвитку набули теоретичні положення педагогічної інноватики щодо підготовки вчителя до інноваційної діяльності в контексті сучасних реформ початкової освіти; ідеї особистісно-орієнтованого, діяльнісного та системного підходів до професійної підготовки майбутніх вчителів початкових класів як суб'єктів інноваційної педагогічної діяльності.

Практичне значення одержаних результатів полягає в можливості їх використання в системі професійної підготовки майбутніх вчителів початкових класів, у науково-методичній діяльності закладів вищої освіти, а також у процесі підвищення кваліфікації педагогічних кадрів.

Розроблену систему професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності може бути впроваджено в освітній процес закладів вищої освіти як науково-методичну основу для проєктування освітніх програм підготовки педагогічних кадрів у контексті вимог Нової української школи. Матеріали дослідження можуть бути використані для створення нових освітніх компонентів, навчально-методичного забезпечення професійної підготовки вчителя початкової школи; для розширення та оновлення змісту навчальних курсів «Інтерактивні технології в початковій школі», «Педагогічна інноватика», «Інноваційні технології початкової освіти», «Основи педагогічної майстерності та творчості вчителя», «Діяльнісний підхід у початковій школі», «Проблемно-пошукові методи навчання в сучасній початковій школі», «Педагогічні технології в початковій школі», «Технологія діяльнісного підходу в Новій українській школі», «Сучасні моделі початкової освіти» тощо.

Комплексний діагностичний інструментарій, зокрема розроблений кумулятивний індекс готовності до інноваційної педагогічної діяльності, може застосовуватися для моніторингу рівня професійної готовності студентів, оцінювання ефективності освітніх програм і проведення педагогічних досліджень.

Матеріали формувального експерименту та апробовані методики можуть бути використані викладачами закладів вищої освіти для організації інноваційно орієнтованого навчання, розвитку інноваційного мислення, творчого потенціалу та рефлексивних умінь майбутніх вчителів початкової школи.

Результати дослідження доцільно використовувати в системі післядипломної педагогічної освіти під час розробки програм підвищення кваліфікації вчителів початкових класів із метою формування їхньої готовності до впровадження інноваційних педагогічних технологій.

Теоретичні узагальнення, експериментальні дані та статистичні результати дослідження можуть слугувати інформаційною та методологічною базою для подальших наукових розвідок із проблем педагогічної інноватики, професійної підготовки вчителя та розвитку інноваційної культури педагогів.

Результати дослідження *впроваджено* в освітній процес Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка (довідка № 57-н від 10 листопада 2025 р.), Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка (довідка № 2506 від 10 листопада 2025 р.),

Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (довідка № 01-23/275 від 17 листопада 2025 р.), Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (довідка 42/25 від 28 листопада 2025 р.), Волинського національного університету імені Лесі Українки (довідка № 03-24/03/3743 від 01 грудня 2025 р.).

Особистий внесок здобувача. Представлені в дисертації наукові результати отримано авторкою самостійно. У працях, опублікованих у співавторстві, здобувачці належить: у статтях, які індексуються в наукометричних базах: «Formation of Professional Competence of Future Primary School Teachers Against the Background of Large-Scale Military Aggression (a response to the challenges of the times)» (співавтори: Androsova N., Demchenko Y., Prybora T., Tkachenko O., англійською) здобувачкою доведено доцільність формування професійної компетентності майбутніх вчителів початкової школи на тлі масштабної військової агресії (відповідь на виклики часу) (авторський внесок – 35 %); «Improving the quality of education based on the system of continuing education» (співавтори: Firsova N., Bezkorovaina O., Oleksenko R., Chernenko O., Dubinka M., Ihnatiev V., Mykhailov A., англійською) дисертанткою обґрунтовано підвищення якості освіти на основі системи неперервної освіти (авторський внесок – 35 %); «Claves para la formación del docente de escuela básica ante los problemas sociales del siglo XXI. Modelos pedagógicos y propuestas políticas» (співавтори: Fizeshi O., Okolnycha T., Zhyhora I., Shevtsova O, іспанською) здобувачкою описано педагогічні моделі підготовки вчителів початкової школи з урахуванням соціальних потреб XXI століття (авторський внесок – 35%); «Socio-pedagogical Aspects of Organizing Distance Learning in the Era of Educational Digitalization» (співавтори: Knysh I., Vakka T., Bohomaz O., Zahrebelna N., Myronenko N., Shchyrbul O., Lysenko L., Chernenko O., Filonenko O., Oleksenko R., англійською) дисертанткою розглянуто соціально-педагогічні аспекти організації дистанційного навчання в епоху діджиталізації освіти (авторський внесок – 35 %); у статтях, які належать до категорії Б: «Формування соціальної компетентності в учнів початкових класів» (співавтори: Єлдінова С., українською) здобувачкою проаналізовано проблему формування соціальної компетентності в учнів молодших класів в освітньому процесі початкової школи (авторський внесок – 50 %); «Особливості формування цифрової компетентності майбутніх вчителів початкових класів у закладі вищої освіти» (співавтори: Філоненко О., українською) дисертанткою доведено важливість формування цифрової компетентності майбутніх вчителів початкових класів в умовах закладу вищої освіти (авторський внесок – 50 %); у тезах: «Проблеми підготовки педагогів в умовах інноваційних змін» (співавтори: Філоненко О., українською) авторкою розкрито проблеми підготовки вчителів початкових класів в умовах інноваційних змін (авторський внесок – 50 %); в інших виданнях: «Professional training of future teachers of preschool education institutions to implement the development of child's abilities» (співавтори: Pukas I., Kozak L., Shulyhina R., & Harashchenko L., англійською) авторкою розглянуто професійну підготовку майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до здійснення розвитку здібностей дитини (авторський внесок – 35 %); «The transformation of the training of preschool educators in the

digital age» (співавтори: Kanosa N., Hordiichuk M., Popovych O., & Kotelianets N., англійською) здобувачкою розкрито трансформацію підготовки вихователів дошкільних закладів в цифрову епоху (авторський внесок – 35%); «Exploring international experiences: the impact of ict on education and digital rights within the landscape of digital development challenges and opportunities» (співавтори: Oleksenko R., Voronkova V., Nikitenko V., Chernenko O., англійською) дисертанткою доведено актуальність вивчення міжнародного досвіду: вплив інформаційно-комунікаційних технологій на освіту в контексті викликів цифрового розвитку (авторський внесок – 25 %).

Основні положення та результати дослідження оприлюднено на науково-практичних конференціях різних рівнів:

– *міжнародних*: «Європейське майбутнє: філософсько-освітні студії» (Херсон, 2024), «Current issues of science» (Ждяр-над-Сазавою, Чехія, 2024), «Розвиток професійної майстерності педагога в умовах нової соціокультурної реальності» (Тернопіль, 2024), «Мистецтво без кордонів: творчі діалоги» (Кропивницький, 2025), «Філософія Григорія Сковороди: педагогіка і політика самопізнання» (Харків, 2025), «Modern trends of social transformations of society in conditions of sustainable development» (Стокгольм, Швеція, 2025), «Future of science: innovations and perspectives» (Стокгольм, Швеція, 2025), «Scientific trends in the development of modern education» (Мюнхен, Німеччина, 2025);

– *всеукраїнських*: «Творча спадщина В. О. Сухомлинського у контексті викликів воєнного часу» (Кропивницький, 2023), «Формування готовності до інноваційної професійної діяльності майбутніх фахівців: теорія і практика» (Запоріжжя, 2024), «Мистецтво без кордонів: творчі діалоги» (Кропивницький, 2024), «Педагогічна спадщина Василя Сухомлинського в контексті професійної освіти: міждисциплінарний вимір» (Миколаїв, 2025).

Результати дослідження обговорювалися й дістали позитивну оцінку на засіданнях кафедри дошкільної та початкової освіти і кафедри освітніх наук Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка (2023–2025).

Оцінка структури дисертації, її мови і стилю викладання. Структура дисертації та логіка викладу матеріалу відображають послідовність виконання основних завдань дослідження. Робота складається зі вступу, п'яти розділів, висновків до кожного з них, загальних висновків, списку використаних джерел.

Дисертація написана грамотною українською мовою, стиль викладання матеріалу відповідає прийнятому в науковій літературі.

Перелік наукових праць, які відображають основні результати дисертації. Результати дисертаційної роботи висвітлено в 22 наукових працях, які відображають основні результати дослідження (17 – одноосібних), з яких: 4 статті у наукових виданнях, що входять до бази Web of Science Core Collection або Scopus, 16 статей у наукових виданнях, внесених до Переліку наукових фахових видань України, 2 розділи в колективних монографіях. У 18 працях, додатково відображено наукові результати докторської дисертації, з них: 11 тез у матеріалах науково-практичних конференцій, 7 праць в інших виданнях.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ
Наукові публікації, які відображають основні наукові результати
докторської дисертації

Статті у виданнях, що індексуються в міжнародних базах даних
Web of Science Core Collection та/або Scopus:

1. Androsova N., **Tsukanova N.**, Demchenko Y., Prybora T., Tkachenko O. Formation of Professional Competence of Future Primary School Teachers Against the Background of Large-Scale Military Aggression (a response to the challenges of the times). *Journal of Curriculum and Teaching*. 2023. Vol. 12. № 3. PP. 11–18. DOI : <https://doi.org/10.5430/jct.v12n3p11> (**Scopus**)
2. Firsova N., Bezkorovaina O., Oleksenko R., Chernenko O., **Tsukanova N.**, Dubinka M., Ihnatiev V., Mykhailov A. Improving the quality of education based on the system of continuing education. *Actual Problems of Improving Farming Productivity and Agroecology*. International Scientific-Practical Conference E3S Web Conf. 2024. Vol. 538. PP. 1–6. DOI : <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202453805002> (**Scopus**)
3. Fizeshi O., Okolnycha T., Zhyhora I., **Tsukanova N.**, Shevtsova O. Claves para la formación del docente de escuela básica ante los problemas sociales del siglo XXI. Modelos pedagógicos y propuestas políticas. *Interaccion y perspectiva. Revista de Trabajo Social*. 2025. Vol. 15 (3). PP. 866–878. DOI : <https://doi.org/10.5281/zenodo.16915723> (**Web of Science**)
4. Knysh I., Bakka T., Bohomaz O., Zahrebelna N., Myronenko N., Shchyrbul O., Lysenko L., Chernenko O., Filonenko O., **Tsukanova N.**, Oleksenko R. Socio-pedagogical Aspects of Organizing Distance Learning in the Era of Educational Digitalization. *International Research Journal of Multidisciplinary Scope (IRJMS)*. 2026. Vol. 7(1). (в друці) (**Scopus**)

Статті у наукових періодичних виданнях, включених до переліку
наукових фахових видань України:

5. Цуканова Н. Формування загальнокультурної компетентності учнів початкової школи. *Актуальні запитання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2022. Вип. 53. Том 2. С. 339–343. DOI : <https://doi.org/10.24919/2308-4863/53-2-50>
6. Єлдінова С., **Цуканова Н.** Формування соціальної компетентності в учнів початкових класів. *Актуальні запитання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2023. Вип. 60. Т. 2. С. 173–178. DOI : <https://doi.org/10.24919/2308-4863/60-2-26>
7. Філоненко О., **Цуканова Н.** Особливості формування цифрової компетентності майбутніх вчителів початкових класів у закладі вищої освіти. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. Суми : Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, 2023. № 8–9. С. 155–

164.
2023.08-09/155-164

DOI : <https://doi.org/10.24139/2312-5993/2023.08-09/155-164>

8. Цуканова Н. Підготовка майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної діяльності. *Наукові записки*. Серія : Педагогічні науки. Кропивницький : ЦДУ ім. В. Винниченка, 2024. Вип. 212. С. 183–188. DOI : <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2024-1-212-183-188>

9. Цуканова Н. Технологія підготовки майбутнього вчителя початкової школи до інноваційної діяльності. *Наукові записки*. Серія : Педагогічні науки. Кропивницький : ЦДУ ім. В. Винниченка, 2024. Вип. 214. С. 347–351. DOI : <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2024-1-214-347-351>

10. Цуканова Н. Інноваційна діяльність вчителя початкових класів. *Наукові записки*. Серія : Педагогічні науки. Кропивницький : ЦДУ ім. В. Винниченка, 2024. Вип. 215. С. 322–325. DOI : <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2024-1-215-322-325>

11. Цуканова Н. Педагогічні умови ефективної підготовки майбутнього вчителя початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності. *Наукові записки*. Серія : Педагогічні науки. Кропивницький : ЦДУ ім. В. Винниченка, 2024. Вип. 216. С. 388–392. DOI : <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2024-1-216-388-392>

12. Цуканова Н. Інновації в початковій освіті: зарубіжний досвід. *Наукові записки*. Серія : Педагогічні науки. Кропивницький : ЦДУ ім. В. Винниченка, 2025. Вип. 217. С. 355–359. DOI : <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2025-1-217-355-359>

13. Цуканова Н. Формування готовності до інноваційної педагогічної діяльності майбутніх вчителів початкових класів. *Наукові записки*. Серія : Педагогічні науки. Кропивницький : ЦДУ ім. В. Винниченка, 2025. Вип. 218. С. 383–388. DOI : <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2025-1-218-383-388>

14. Цуканова Н. Інновації в початковій освіті: як сучасні методики змінюють освітній процес. *Наукові записки* Серія : Педагогіка і психологія. Вінниця : ВДПУ імені Михайла Коцюбинського. 2025. Вип. 81. С. 13–18. DOI : <https://doi.org/10.31652/2415-7872-2025-81-13-18>

15. Цуканова Н. Гейміфікація та її застосування у процесі засвоєння англійської мови в початковій школі. *Наукові записки*. Серія : Педагогічні науки. Київ : Видавничий дім «Гельветика», 2025. № (160). С. 172–182. DOI : <https://doi.org/10.31392/NZ-udu-160.2025.21>

16. Цуканова Н. Система спеціальної інноваційної підготовки педагога початкової школи. *Збірник наукових праць Уманського державного університету*, Умань, 2025. Вип. 2. С. 130–137. DOI : <https://doi.org/10.31499/2307-4906.2.2025.332164>

17. Цуканова Н. Аналіз стану формування готовності до інноваційної діяльності майбутніх вчителів у вітчизняній та зарубіжній літературі. *Наукові записки*. Серія : Педагогічні науки. Кропивницький : ЦДУ ім. В. Винниченка, 2025. Вип. 219. С. 240–244. DOI : <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2025-1-219-240-244>

18. Цуканова Н. Формування педагогічної рефлексії майбутніх вчителів початкових класів як умова розвитку готовності до інноваційної діяльності. *Наукові записки*. Серія : Педагогічні науки. Кропивницький : ЦДУ ім. В. Винниченка, 2025. Вип. 220. С. 307–310. DOI : <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2025-1-220-307-310>

19. Цуканова Н. Метод проєктів як умова ефективної інноваційної діяльності вчителя початкових класів. *Наукові записки* Серія : Педагогіка і психологія. Вінниця : ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 2025. Вип. 83. С. 26–30. DOI : <https://doi.org/10.31652/2415-7872-2025-83-26-30>

20. Цуканова Н. Становлення педагогічної творчості майбутнього вчителя початкових класів як умова розвитку готовності до інноваційної діяльності. *Збірник наукових праць Уманського державного університету*, Умань, 2025. Вип. 3. С. 152–158. DOI : <https://doi.org/10.31499/2307-4906.3.2025.340461>

Монографії:

21. Цуканова Н. Формування загальнокультурної компетентності учнів початкових класів на основі інтеграції в Європейський освітній простір. *Сучасна освіта в Україні: інтеграція в освітній простір* : колективна монографія. Дніпро : Середняк Т. К., 2023. С. 256–277. DOI : <https://doi.org/10.36550/978-617-8245-57-3-15>

22. Цуканова Н. Теоретичні та методичні засади професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи до використання інтерактивних технологій в педагогічній діяльності в умовах воєнного стану. *Сучасна освіта в Україні: особливості розвитку в умовах воєнного стану та повоєнні перспективи* : колективна монографія. Дніпро : Середняк Т.°К., 2024. С. 239–262. DOI : <https://doi.org/10.36550/978-617-8139-92-6-11>

Наукові публікації, які додатково відображають наукові результати докторської дисертації

Тези в матеріалах науково-практичних конференцій:

23. Цуканова Н. Виховний потенціал літератури для дітей В. О. Сухомлинського. *Творча спадщина В. О. Сухомлинського у контексті викликів воєнного часу* : збірник тез Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції з міжнародною участю, присвяченої 105-й річниці В. О. Сухомлинського (Кропивницький, 27 вересня 2023 р.). Кропивницький : РВВ ЦДУ ім. В. Винниченка, 2023. С. 56–60.

24. Цуканова Н. Технології проєктного навчання у підготовці майбутнього вчителя початкових класів. *Current issues of science* : матеріали V Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (Ждяр-над-Сазавою, Чехія, 29 квітня 2024 р.). Zdar nad Sazavou : «DEL s.z.», 2024. С. 25–27.

25. Цуканова Н. Інноваційні освітні технології в професійній підготовці майбутніх вчителів початкових класів. *Європейське майбутнє: філософсько-*

освітні студії: матеріали I Міжнародній науково-практичній конференції (Херсон, 9–10 травня 2024 р.). Херсон, 2024. С. 401–402.

26. Цуканова Н. Формування готовності майбутніх вчителів початкових класів до інноваційної професійної діяльності. *Формування готовності до інноваційної професійної діяльності майбутніх фахівців: теорія і практика*: матеріали III Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (Запоріжжя, 17 травня 2024 р.). Запоріжжя: БДПУ, 2024. С. 204–206.

27. Цуканова Н. Підготовка майбутніх вчителів початкових класів до використання інноваційних технологій. *Розвиток професійної майстерності педагога в умовах нової соціокультурної реальності*: збірник матеріалів VII Міжнародної науково-практичної конференції (Тернопіль, 10–11 жовтня 2024 р.). Тернопіль: ФОП Осадца Ю. В, 2024. С. 344–345.

28. Філоненко О., **Цуканова Н.** Проблеми підготовки педагогів в умовах інноваційних змін. *Мистецтво без кордонів: творчі діалоги*: матеріали II Міжнародної науково-практичної (Кропивницький, 29 листопада 2024 р.). Кропивницький: ЦДУ ім. В. Винниченка, 2024. С. 83–85.

29. Цуканова Н. Інновації в початковій освіті. *Філософія Григорія Сковороди: педагогіка і політика самопізнання*: Матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (Харків, 3–4 грудня 2024 р.). Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2025. С. 79–82.

30. Цуканова Н. Моделювання педагогічного процесу підготовки вчителів початкових класів до інноваційної діяльності. *Modern trends of social transformations of society in conditions of sustainable development: the 8th International scientific and practical conference* (Стокгольм, Швеція, 24–26 лютого 2025 р.). Stockholm, Sweden, 2025. С. 159–161.

31. Цуканова Н. Підготовка майбутніх вчителів початкових класів до використання інноваційних технологій. *Future of science: innovations and perspectives: the 7th International scientific and practical conference* (Стокгольм, Швеція, 19–21 травня 2025 р.). Stockholm, Sweden, 2025. С. 347–350.

32. Цуканова Н. Принципи інноваційної підготовки вчителя початкових класів. *Scientific trends in the development of modern education: the XXXI International scientific and practical conference* (Мюнхен, Німеччина, 4–6 серпня 2025 р.) С. 53–56.

33. Цуканова Н. Інноваційні підходи до професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи: спадщина В. О. Сухомлинського. *Педагогічна спадщина Василя Сухомлинського в контексті професійної освіти: міждисциплінарний вимір*: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (Миколаїв, 16–17 жовтня 2025 р.). Миколаїв: НУК імені адмірала Макарова, 2025. С. 141–144.

Інші видання:

34. Цуканова Н. Проблема змісту літератури для дітей дошкільного віку (друга половина XIX – середина XX століття). *Формування конкурентоспроможного фахівця в галузі дошкільної та початкової освіти*:

колективна монографія / О. Радул, **Н. Озерна**, І. Баранюк, О. Ткаченко, Т. Довга, Н. Андросова, Т. Шарапова, Т. Прибора. Харків : Мачулін, 2018. С. 44–69.

35. Цуканова Н. Педагогічні засади раннього розвитку дітей. *Актуальні проблеми сучасного дитинства* : колективна монографія / О. Радул, Т. Довга, О. Ткаченко, Т. Прибора, **Н. Цуканова**, І. Баранюк, С. Мельничук, Н. Андросова, Т. Шарапова, С. Куркіна. Харків : Мачулін, 2022. С. 161–195. 36. Цуканова Н. Педагогічні засади раннього розвитку дітей. *Актуальні запитання гуманітарних наук : міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2022. Вип. 47. Т. 4. С. 256–260. DOI : http://www.aphn-journal.in.ua/archive/47_2022/part_4/43.pdf

37. Цуканова Н. Альтернативні заклади дошкільної освіти. *Актуальні запитання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2022. Вип. 58. Т. 2. С. 372–376. DOI: http://www.aphn-journal.in.ua/archive/58_2022/part_2/53.pdf

38. Oleksenko R., Voronkova V., Nikitenko V., **Tsukanova N.**, Chernenko O. Exploring international experiences: the impact of ict on education and digital rights within the landscape of digital development challenges and opportunities. *11 International Scientific Conference on Social sciences*. Editor : Prof. DSc. Ojars Sparitis, Latvia, 2024. Vol. 11. Issue 1.2. DOI : <https://doi.org/10.35603/sws.iscss.2024/s08/55>

39. Pukas I., Kozak L., **Tsukanova N.**, Shulyhina R., & Harashchenko L. Professional training of future teachers of preschool education institutions to implement the development of child's abilities. *Amazonia Investiga*, 2023. Vol. 12(62). PP. 56–65. DOI : <https://doi.org/10.34069/AI/2023.62.02.4> (Web of Science)

40. **Tsukanova N.**, Kanosa N., Hordiichuk M., Popovych O., & Kotelianets N. The transformation of the training of preschool educators in the digital age. *Amazonia Investiga*. 2023. Vol. 12(72). PP. 31–44. DOI : <https://doi.org/10.34069/AI/2023.72.12.3> (Web of Science)

Дисертація Цуканової Наталії Миколаївни «Теоретичні та методичні засади професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності», подана на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти є самостійною та завершеною науковою працею, у якій виконано конкретне наукове завдання (обґрунтовано, розроблено та експериментально перевірено систему професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності).

Дисертація відповідає вимогам, передбаченим п. 7-9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук» (постанова Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197).

УХВАЛИЛИ:

1. Рекомендувати дисертаційне дослідження Цуканової Наталії Миколаївни «Теоретичні та методичні засади професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності» до розгляду у спеціалізованій вченій раді на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.
2. Затвердити розгорнутий висновок кафедри освітніх наук щодо докторської дисертації Цуканової Наталії Миколаївни (додається).

З даного запитання відбулося голосування.

Результати голосування:

«за» – 8;

«проти» – немає;

«утримались» – немає.

Постанова і висновок прийняті відкритим голосуванням одногосно.

Головуюча на засіданні фахового семінару

доктор педагогічних наук, професор,
 професор кафедри освітніх наук
 ЦДУ імені Володимира Винниченка

Наталія САВЧЕНКО

Рецензенти:

доктор педагогічних наук, професор,
 професор кафедри освітніх наук
 ЦДУ імені Володимира Винниченка

Наталія САВЧЕНКО

доктор педагогічних наук, доцент,
 доцент кафедри дошкільної та початкової освіти
 ЦДУ імені Володимира Винниченка

Аліна МАРТИН

доктор педагогічних наук, доцент,
 доцент кафедри дошкільної та початкової освіти
 ЦДУ імені Володимира Винниченка

Юлія КОТЕЛЯНЕЦЬ

«23» грудня 2025 р.

